

HOTĂRÎRE

**privind controlul constituționalității Legii nr.44-XVIII din 20 octombrie 2009
pentru modificarea art.4 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre
statutul deputatului în Parlament și Hotărîrii Parlamentului nr.47-XVIII
din 22 octombrie 2009 privind cumularea unor funcții
cu mandatul de deputat în Parlament**

nr. 9 din 08.04.2010

Monitorul Oficial nr.56-57/8 din 20.04.2010

* * *

În numele Republicii Moldova,
Curtea Constituțională în componența:
Dumitru PULBERE – președinte
Alina IANUCENCO – judecător
Victor PUȘCAȘ – judecător
Petru RAILEAN – judecător-raportor
Elena SAFALERU – judecător
Valeria ȘTERBEȚ – judecător

grefier – Tatiana Oboroc, cu participarea reprezentantului autorilor sesizării, Serghei Sîrbu, reprezentanților permanenți la Curtea Constituțională al Parlamentului, Ion Creangă, și al Guvernului, Gheorghe Susarenco, călăuzindu-se de art.135 alin.(1) lit.a) din Constituție, art.4 alin.(1) lit.a) din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.4 alin.(1) lit.a) și art.16 alin.(1) din Codul jurisdicției constituționale, a examinat în ședință plenară deschisă dosarul privind controlul constituționalității Legii nr.44-XVIII din 20 octombrie 2009 pentru modificarea art.4 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament¹ și Hotărîrii Parlamentului nr.47-XVIII din 22 octombrie 2009 privind cumularea unor funcții cu mandatul de deputat în Parlament².

¹ M.O., 2009, nr.157, art.444

² M.O., 2009, nr.158, art.460

Drept temei pentru examinarea dosarului a servit sesizarea deputaților în Parlament Anatolie Zagorodnîi, Irina Vlah, Valentin Guznac, Oxana Radu, Iurie Stoicov, Vladimir Țurcan, Vadim Mișin, Maria Postoico, Igor Vreamea, depusă la 27 octombrie 2009, în conformitate cu art.24 și art.25 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.38 și art.39 din Codul jurisdicției constituționale.

Prin decizia Curții Constituționale din 10 decembrie 2009 sesizarea a fost acceptată pentru examinare în fond.

În cadrul examinării sesizării Curtea Constituțională a dispus de opiniile comunicate de Parlament, Președintele Republicii Moldova, Guvern, Centrul pentru Drepturile Omului.

Examinînd materialele dosarului, audiind informația prezentată de judecătorul-raportor și explicațiile participanților la proces, Curtea Constituțională

A CONSTATAT:

1. Prin Legea nr.44-XVIII din 20 octombrie 2009, în articolul 4 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament³ sintagma “însărcinate de Parlament cu misiuni temporare” a fost înlocuită cu cuvîntul “numite”. În urma acestei modificări art.4 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 are următorul cuprins: “*Persoanele numite în organele centrale ale administrației de stat pot cumula exercitarea acestei misiuni cu mandatul de deputat pe o durată de cel mult 6 luni*”.

³ M.O., 2005, nr.59-61, art.201, republicată

Prin Hotărârea nr.47-XVIII din 22 octombrie 2009 Parlamentul a aprobat lista persoanelor care, în temeiul art.4 din Legea despre statutul deputatului în Parlament, vor cumula mandatul de deputat cu funcția în organele centrale ale administrației de stat: Vladimir Filat – Prim-ministru, Iurie Leancă – viceprim-ministru, ministru al afacerilor externe și integrării europene, Valeriu Lazar – viceprim-ministru, ministru al economiei, Alexandru Tănase – ministru al justiției, Marcel Răducan – ministru al construcțiilor și dezvoltării regionale, Anatolie Șalaru – ministru al transporturilor și infrastructurii drumurilor, Leonid Bujor – ministru al educației, Valentina Buliga – ministru al muncii, protecției sociale și familiei, Vladimir Hotineanu – ministru al sănătății.

În sesizare se subliniază că, permițând cumularea de funcții pentru deputați, legislativul a încălcat dispozițiile constituționale, un șir de prevederi legale exprese privind incompatibilitatea statutului de deputat cu exercitarea altor funcții retribuite.

În opinia sesizantilor, Legea nr.44-XVIII din 20 octombrie 2009 pentru modificarea art.4 din Legea despre statutul deputatului în Parlament și Hotărârea Parlamentului nr.47-XVIII din 22 octombrie 2009 privind cumularea unor funcții cu mandatul de deputat în Parlament contravin dispozițiilor constituționale referitoare la statul de drept, suveranitatea și puterea de stat, separația și colaborarea puterilor, Constituția, Lege Supremă, respectarea dreptului internațional și a tratatelor internaționale, egalitatea, mandatul și incompatibilitățile deputaților, adoptarea legilor și a hotărârilor Parlamentului, incompatibilitățile funcției de membru al Guvernului și responsabilitatea Guvernului în fața Parlamentului (art.1, art.2, art.6, art.7, art.8, art.16, art.69, art.70, art.74, art.99, art.104).

Concomitent cu problemele de drept, ce țin de incompatibilitățile de exercițiu ale deputatului și membrului de Guvern, semnatarii sesizării au invocat și încălcarea procedurii de adoptare a Legii nr.44-XVIII din 20 octombrie 2009, constatând că aceasta a fost adoptată într-o singură lectură, fără votul necesar al majorității deputaților aleși, într-o redacție ce diferă de cea publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

2. Raportînd Legea nr.44-XVIII din 20 octombrie 2009 pentru modificarea art.4 din Legea despre statutul deputatului în Parlament și Hotărârea Parlamentului nr.47-XVIII din 22 octombrie 2009 la normele constituționale și normele legislației naționale în domeniu, Curtea reține următoarele.

Statutul de deputat în Parlament și cel de membru al Guvernului sînt consacrate prin Constituție, Legea despre statutul deputatului în Parlament, Regulamentul Parlamentului, Legea cu privire la Guvern.

Constituția stipulează condițiile de intrare în exercițiul mandatului de deputat, al celui de membru al Guvernului; cazurile de încetare a calității de deputat, de membru al Guvernului; incompatibilitățile și excepțiile referitoare la exercitarea mandatului de deputat, a funcției de membru al Guvernului.

Potrivit Constituției, calitatea de deputat este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite, cu excepția activității didactice și științifice, și încetează în cazurile expres prevăzute, inclusiv în caz de incompatibilitate (art.69 alin.(2), art.70 alin.(1)). Funcția de membru al Guvernului este incompatibilă cu exercitarea oricărei alte funcții retribuite (art.99 alin.(1)).

În conformitate cu art.70 alin.(2) și art.99 alin.(2) din Constituție, alte incompatibilități se stabilesc prin lege organică.

Legea despre statutul deputatului în Parlament în art.3 stipulează că mandatul de deputat este incompatibil cu funcția de Președinte al Republicii Moldova, de membru al Guvernului, de avocat parlamentar, cu exercitarea oricărei alte funcții remunerate, inclusiv a funcției acordate de un stat sau organizație internațională, cu excepția activității didactice și științifice desfășurate în afara programului stabilit de Regulamentul Parlamentului.

Legea cu privire la Guvern⁴ prevede în art.29 că ministrul nu este în drept să dețină oricare altă funcție în organele autorităților publice centrale și locale, să dețină o altă funcție retribuită, cu excepția activității științifico-pedagogice. Funcția de membru al Guvernului și împuternicirile membrului Guvernului încetează în cazul incompatibilității.

⁴ M.O., 2002, nr.131-133, art.1018, republicată

Incompatibilitățile și restricțiile impuse persoanelor care exercită funcții de demnitate publică sînt reglementate prin Legea organică nr.16-XVI din 15 februarie 2008 cu privire la conflictul de interese⁵. Potrivit art.19 al acestei legi, incompatibilitățile privind funcțiile publice sînt cele stabilite prin Constituția Republicii Moldova, prin legile ce reglementează activitatea autorităților publice în care persoanele ce dețin funcții de demnitate publică sau funcții publice își desfășoară activitatea, prin legea în cauză, precum și prin alte legi.

⁵ M.O., 2008, nr.94-96, art.352

Incompatibilitățile funcționale impuse autorităților publice, consacrate prin dispoziții constituționale și acte legislative conforme Legii Supreme, constituie măsuri de drept menite să asigure real funcționarea statului de drept, democrația în Republica Moldova în condițiile pluralismului politic.

Art.6 din Constituție stipulează expres separarea puterilor legislativă, executivă și judecătorească și colaborarea lor în exercitarea prerogativelor ce le revin, potrivit prevederilor Constituției. Conform acestui principiu, toate ramurile puterii de stat trebuie să-și desfășoare activitatea în strictă concordanță cu rigorile constituționale, nici una nu este în drept să comită imixtiuni sau să-și aroge atribuțiile celorlalte puteri.

Consacrarea constituțională a incompatibilităților ce țin de exercitarea mandatului de deputat, a celui de Președinte al Republicii Moldova sau de membru al Guvernului, a funcțiilor de judecător, procuror etc. constituie o garanție a îndeplinirii de către legislativ, executiv și autoritatea judecătorească a prerogativelor ce le revin potrivit prevederilor Constituției.

Realizarea principiului general al separației și colaborării puterilor în stat are drept scop asigurarea funcționalității statului într-un cadru strict constituțional, excluderea oricăror tentative de instituire a dictaturii și a regimului totalitar.

În Hotărârea nr.10 din 4 martie 1997⁶ Curtea a menționat că între organismele care exercită în mod exclusiv prerogativele unui anumit tip de putere există o întrepătrundere funcțională și o colaborare, menite să asigure armonia procesului de conducere socială și împiedicarea abuzului unei puteri față de altă putere. Apreciind principiul separației puterilor ca un mecanism de verificare reciprocă între puteri și de asigurare a unui echilibru funcțional între ele, Curtea consideră că rațiunea care stă la baza acestui echilibru este atât împiedicarea manifestării hegemoniei unei puteri constituționale, a unui partid, a unui sindicat sau a unei clase sociale în detrimentul altora, cât și evitarea încălcării ordinii constituționale stabilite prin voința poporului.

⁶ M.O., 1997, nr.18

Curtea observă că situația de drept generată de legea contestată este inadmisibilă din perspectiva realizării principiului constituțional al separației și colaborării puterilor. Argumentele ce țin de rațiunea asigurărilor acordate reprezentanților poporului pentru păstrarea statutului de deputat în cazul eventualelor remanieri de cadre în Guvern, precum și cele ce țin de provizoratul exercitării cumulative a unei funcții în organele centrale ale administrației de stat nu pot justifica încălcarea Legii Supreme, nemaivorbind de faptul că nu se exclude ca pe parcursul legislaturii situația respectivă să se repete. În cazul în care intervine o incompatibilitate, potrivit art.69 alin.(2) din Constituție, calitatea de deputat trebuie să înceteze.

În baza celor enunțate, Curtea conchide că Legea nr.44-XVIII din 20 octombrie 2009 pentru modificarea art.4 din Legea despre statutul deputatului în Parlament încalcă principiul constituțional al separației și colaborării puterilor în stat (art.6), contravine dispozițiilor constituționale privind exercițiul mandatului de deputat, privind incompatibilitățile și încetarea în caz de incompatibilitate a calității de deputat, de membru al Guvernului (art.69 alin.(2), art.70 alin.(1) și alin.(2), art.99). Potrivit art.7 din Constituție, nici o lege și nici un alt act juridic care contravine prevederilor Constituției nu are putere juridică.

Pentru aceleași considerente se declară neconformă cu Legea Supremă și Hotărârea Parlamentului nr.47-XVIII privind cumularea unor funcții cu mandatul de deputat în Parlament, care a fost adoptată în temeiul normei modificate prin Legea neconstituțională nr.44-XVIII din 20 octombrie 2009.

Curtea reține că odată cu constatarea neconstituționalității Legii nr.44-XVIII din 20 octombrie 2009 problema privind încălcarea procedurii de adoptare a acesteia, imputată legislatorului, pentru prezenta cauză își pierde relevanța.

Pentru considerentele expuse, în temeiul art.140 din Constituție, art.26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, art.61 și art.62 lit.a) din Codul jurisdicției constituționale, Curtea Constituțională

HOTĂRĂȘTE:

1. Se declară neconstituționale

- Legea nr.44-XVIII din 20 octombrie 2009 pentru modificarea art.4 din Legea nr.39-XIII din 7 aprilie 1994 despre statutul deputatului în Parlament;

- Hotărârea Parlamentului nr.47-XVIII din 22 octombrie 2009 privind cumularea unor funcții cu mandatul de deputat în Parlament.

2. Prezenta hotărîre este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în *Monitorul Oficial al Republicii Moldova*.

PREȘEDINTELE CURȚII CONSTITUȚIONALE **Dumitru PULBERE**

Chișinău, 8 aprilie 2010.

Nr.9.